

LIHAVUUDEN KUSTANNUKSET SUOMESSA

THL:n uusimman väestöseurannan mukaan työikäisistä suomalaisista lähes 30 prosenttia on lihavia ja runsaasti yli puolet ylipainoisia. Lihavilla (BMI eli painoindeksi yli 30) ylimääräisiä kiloja on keskimäärin 24–26 kg. Ylipainoisilla (BMI 25–30) ylimääräisiä kiloja on muutamasta kilosta 15 kiloon asti.

2–16-vuotiaista lapsista ja nuorista yli 20 prosenttia on ylipainoisia. Neljässäkymmenessä vuodessa ylipainoisten aikuisten suomalaisten määrä on kaksinkertaistunut ja lasten kolminkertaistunut.

Mistä kustannukset tulevat?

Lihavuuden aiheuttamat sairaudet

- kuormittavat terveyden- ja sosiaalihuollon palvelujärjestelmää,
- aiheuttavat kustannuksia sosiaaliturvalle,
- vähentävät työn tuottavuutta sekä
- vähentävät verotuloja.

Lihavuus aiheuttaa tai myötävaikuttaa erittäin moneen sairauteen, joista monet ovat yleisiä kansantauteja, kuten diabetes ja kohonnut verenpaine. Lihavuus lisää tyypin 2 diabeteksen ilmaantuvuutta 10-kertaisesti.

Kustannukset terveydenhuollolle

OECDn 2019 raportin "The heavy burden of obesity" mukaan lihavuuden osuus hoitokustannuksista on

- diabeteksessa 70 %
- sydän- ja verisuonitaudeissa 23 %
- syöpätaudeissa 9 %

Suomessa arvioitiin vuonna 2017 tyypin 2 diabeteksen hoitokustannuksiksi 2,5 miljardia euroa. Vuonna 2022 julkaistun tutkimuksen mukaan lihaviiden henkilöiden terveydenhuollon kokonaiskustannukset olivat vuodessa keskimäärin 26 654 euroa/henkilö.

Normaalipainoisilla vastaava summa oli 1 527 euroa. Sen mukaan lihavuus lisää kustannuksia 75 %.

Tämän lisäksi myös ylipainoisilla on ylipainon aiheuttamaa sairastavuutta ja sen kustannuksia. Huomattavalla osalla kansalaisista on esidiabetesta, jolloin verensokeriarvot ovat koholla, mutta diabetes-diagnoosiin vaadittavat kriteerit eivät vielä täyty. Esidiabeteksen seuranta ja hoito aiheuttavat ylimääräisiä kustannuksia.

Hoivapalvelut

Vuonna 2017 julkaistun tutkimuksen mukaan lihavuus vähensi terveitä elinvuosia ja aiheutti siten paljon hoivapalvelujen tarvetta. Tutkimuksen mukaan terveitä elinvuosia oli keskimäärin

- Normaali-painoisilla 14,4
- lihavilla (BMI yli 30) 9,7
- Vaikeasti lihavilla (BMI yli 35) 6,0

Työn tuottavuus

Vuonna 2013 julkaistussa tutkimuksessa seurattiin keski-ikäisten Helsingin kaupungin työntekijöiden terveyttä keskimäärin 7,8 vuotta. Normaali-painoisiin verrattuna eläkkeelle poistuivat

- ylipainoiset 1,6 kertaa useammin
- lihavat 2,3 kertaa useammin
- vaikeasti lihavat 3,9 kertaa useammin.

Finterveys-tutkimuksessa (2017) lihavien ja ylipainoisten elämänlaatu ja työkyky olivat merkittävästi heikommät kuin normaali-painoisilla. Lihavilla oli kaksi kertaa enemmän yli 14 sairauspöissaolopäivää kuin normaali-painoisilla, ja he myös arvioivat fyysisen ja psyykkisen työkykynsä heikommaksi.

Yhteenvetoa

Esitettyjen tietojen perusteella voidaan arvioida, että väestön ylipaino ja lihavuus aiheuttavat suomalaiselle yhteiskunnalle ainakin 5 miljardin euron vuotuiset lisäkustannuksen.

OECD:n vuoden 2019 raportissa ennustettiin, että lihavuuden vuoksi OECD-maissa bruttokansantuote laskee tulevina vuosina keskimäärin 3,2 %, ja Suomessa 2,8 %. Tämä vastaisi Suomessa noin 6,5 miljardia.

Lopuksi

Mitään yhtä kattavaa lukua ylipainon ja lihavuuden kansallisista kustannuksista ei ole helposti saatavissa. Edellä referoidut tiedot ja tutkimustulokset osoittavat kuitenkin, että puhutaan erittäin mittavista kansallisista kustannuksista – ainakin 5 miljardin euron luokkaa.

Nykyisten kansantalouden ja sote-palvelujärjestelmän budjettivajausten keskellä nämä tiedot tulisi ottaa vakavasti ja toteuttaa tutkittuun tietoon perustuvia politiikkatoimia, joilla suomalaisten lihomista voidaan torjua. Lihavien syyllistämisen sijasta tarvitaan painonhallintaa tukevan elintarvikeympäristön edistämiseksi poliittisia päätöksiä. Näitä ovat ennen muuta haittavero epäterveellisille elintarvikkeille sekä rajoitukset makeisten ja muiden haitallisten tuotteiden markkinoinnille lapsille ja nuorille.

Kirjallisuuslähteet löytyvät kirjoituksesta [Mitä lihavuus maksaa Suomelle?](#) (Tervepaino.fi)

Pekka Puska ja Pertti Mustajoki

Terve Paino ry